

Mitä on tietojohdaminen?

Tietojohdamisen ABC

ETUSIVU

Harri Laihon Itä-Suomen yliopiston sosiaali- ja terveyshallintotieteen professoriksi

24.2.2020 | TERVEYS JA HYVINVOINTI

Sote-integraatio haastaa tiedolla johtamisen

Tuleva soteratkaisu vaikuttaa myös tiedolla johtamiseen, kun tieto ei enää olekaan vain yksittäisessä sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatiossa vaan entistä korostetummin koko sote-alan toimintaympäristössä, sanoo professori **Harri Laihon** Itä-Suomen yliopistosta.

Laihon aloitti helmikuussa sosiaali- ja terveyshallintotieteen professorina sosiaali- ja terveysjohtamisen laitoksella. Professuurin erityisalaa on tietojohdaminen ja digitaalisuus.

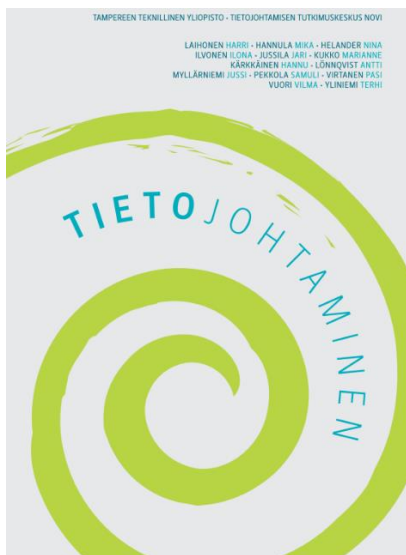
– Yksittäisen asiantuntijan osaamiset ja kyvykkyydet elävät voimakasta muutosta digitalisaation ja sen tuomien uusien välineiden myötä. Avoin data ja moderni analytiikka nostavat tietojohdamisen näkökulmasta esiin asioita, joita perinteisesti ei ole pystytty havaitsemaan.

Myös niin sanotun omadata-mallin myötä organisaatioiden, laitteiden ja järjestelmien keräämää tietoa voidaan hyödyntää ja yhdistää laajemmin palvelutuotannossa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa omadata-tiedon hyödyntäminen mahdollistaa esimerkiksi aiempaa personoidummat palvelut ja palvelupolut.

– Kun tuotetaan entistä moniulotteisempaa tietoa, tiedontulkitsijoilta vaaditaan uudenlaista osaamista eri lähteistä tulevan tiedon yhdistämisessä. Tietojohdamiseen tulee avan uudenlaisia näkökulmia.

- **Sosiaali- ja terveysjohtamisen laitos** (ent. terveyshallinnon ja -talouden laitos) perustettiin 1979. Alan tutkimus- ja koulutusyksikkönä laitos on nykyisin yksi maamme vahvimmista.
- Laitoksella työskentelee noin 40 alan asiantuntijaa. Laitoksen tavoitteena on tehdä korkeatasoista ja monitieteistä tutkimusta sekä tarjota laadukasta koulutusta. Toiminnassa suuntaudutaan tulevaisuuteen ja toimintastrategiassa painotetaan monitieteisyyttä ja kansainvälisyyttä.
- Tutkimuksen kohteena ovat sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisen, organisoinnin, talouden ja tietohallinnon kysymykset.
- Laitos tarjoaa sekä perustutkinto- että tieteellistä jatkokoulutusta **sosiaali- ja terveyshallintotieteessä, terveystaloustieteessä** sekä **sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnossa**. Lisäksi laitos on aktiivinen toimija täydennyskoulutuksessa sen omilla asiantuntijuusaloilla.
- Laitoksella opiskelee noin 420 perusopiskelijaa ja 70 jatko-opiskelijaa.
- Teemme tutkimuksessa ja opetuksessa yhteistyötä **Aducaten** ja työelämän kanssa.

Omat ydinteemat: Tiedolla johtaminen ja tuloksellisuus

Lataa ilmaiseksi: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-15-3058-6>

Lataa ilmaiseksi: <http://URN.fi/URN:ISBN:978-952-15-3162-0>

Lataa ilmaiseksi: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0620-5>

Tavoite ja agenda

Esityksen tavoitteena:

”virittäytymispuheenpuoron, jossa kuvaisit mitä tietojohdamisella ylipäättään tarkoitetaan ja miten itse näet sen roolin sosiaali- ja terveydenhuollossa.”

Sisältönä:

- A. Tietojohdaminen alkaa tavoitteista.
- B. Tieto on sekä resurssi että päätöksenteon tuki.
- C. Tietojohdaminen kuuluu jokaiselle.

A: Tietojohtaminen alkaa tavoitteista.

Tietojohdamisen taustalla

Tietoperustainen organisaationäkemys

1. Tieto on organisaation toiminnan mahdollistava keskeinen resurssi.
2. Tieto on erityinen ja harvinainen resurssi – vaikeasti korvattavissa ja kopioitavissa.
3. Tieto tarjoaa liiketoimintamahdollisuuksia ja/tai auttaa neutralisoimaan ulkoisia uhkia.
4. Tieto on meissä yksilöissä ja organisaation päätehtävä on tiedon soveltaminen.
5. Johdon tehtävä koordinoida niitä prosesseja, joilla tieto integroidaan tuotteiksi ja palveluiksi.

Tietojohtamisen roolit julkishallinnossa

- 1) tehostaa päätöksentekoa julkispalveluissa,
- 2) tukea kansalaisten osallistumista julkiseen päätöksentekoon,
- 3) rakentaa yhteiskunnallista kyvykkyyttä,
- 4) kehittää osaavaa ja kilpailukykyistä työvoimaa.

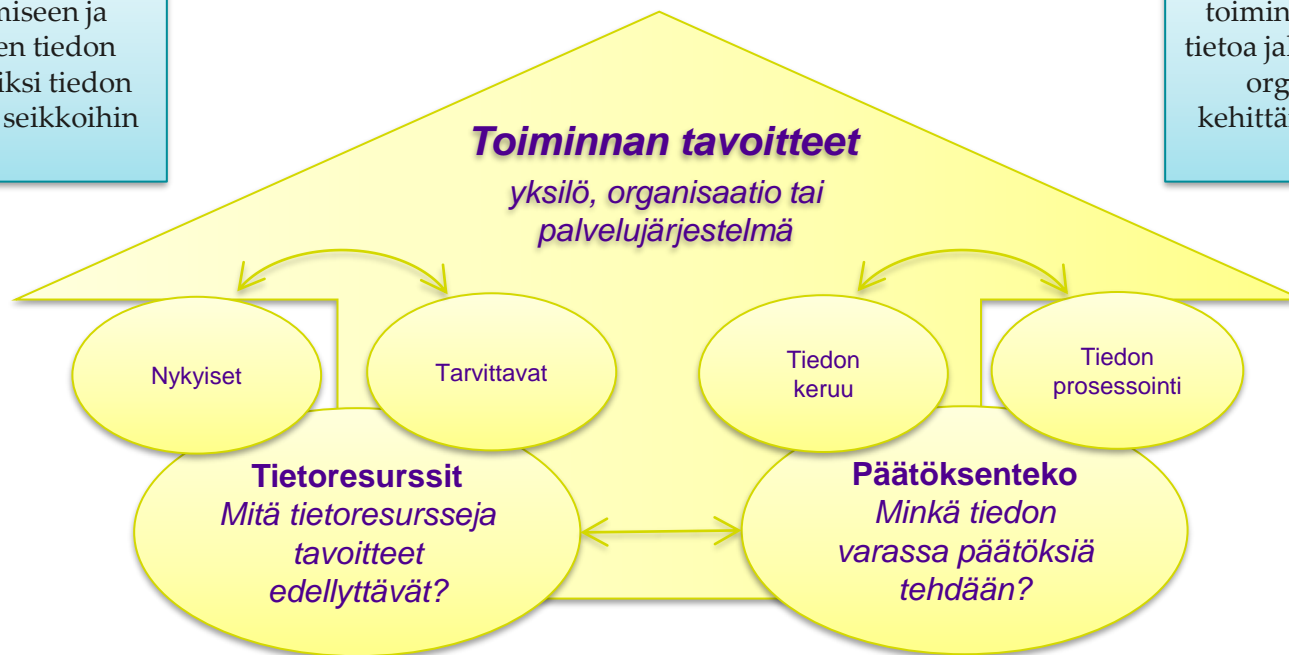
”Yhdessä ne rakentavat yhteiskunnan aineetonta pääomaa, joka auttaa tehostamaan julkista ja yksityistä päätöksentekoa sekä tilanteen käsittelyä.”

Lue tästä lisää: <https://www.tietokiri.fi/blogi/tietojohtamisen-nelja-roolia-julkishallinnossa/>

Kaksi toisiaan täydentävää näkökulmaa

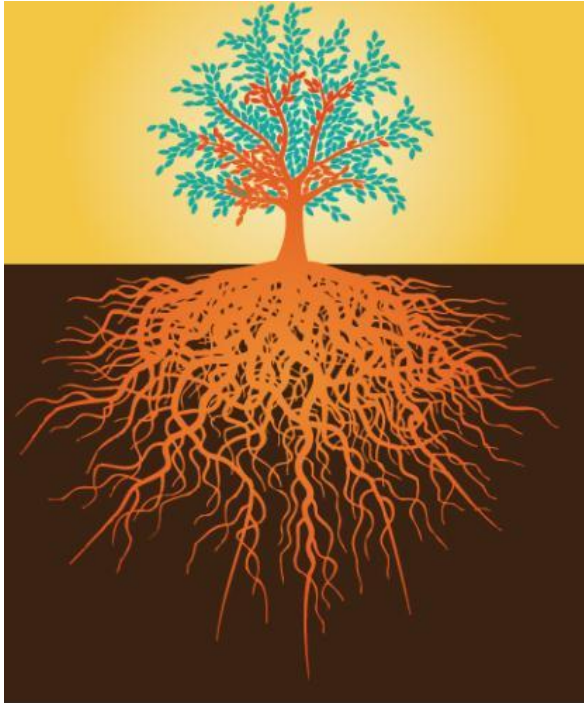
Tiedon johtaminen viittaa organisaation oppimiseen ja uusiutumiseen, uuden tiedon luontiin sekä esimerkiksi tiedon varastointiin liittyviin seikkoihin

Tiedolla johtaminen nähdään toimintatapoina, joilla kerättyä tietoa jalostetaan ja hyödynnetään organisaation toiminnan kehittämisessä ja päätöksenteon tukena

B: Tieto on sekä resurssi että päätöksenteon tuki.

Tieto = Resurssi ja arvonluonnin lähde

Suhdepääoma

- suhteet asiakkaisiin
- suhteet muihin sidosryhmiin
- maine
- brändit
- yhteistyösopimukset

Rakennepääoma

- arvot ja kulttuuri
- työilmapiiri
- prosessit ja järjestelmät
- dokumentoitu tieto
- immateriaalioikeudet

Inhimillinen pääoma

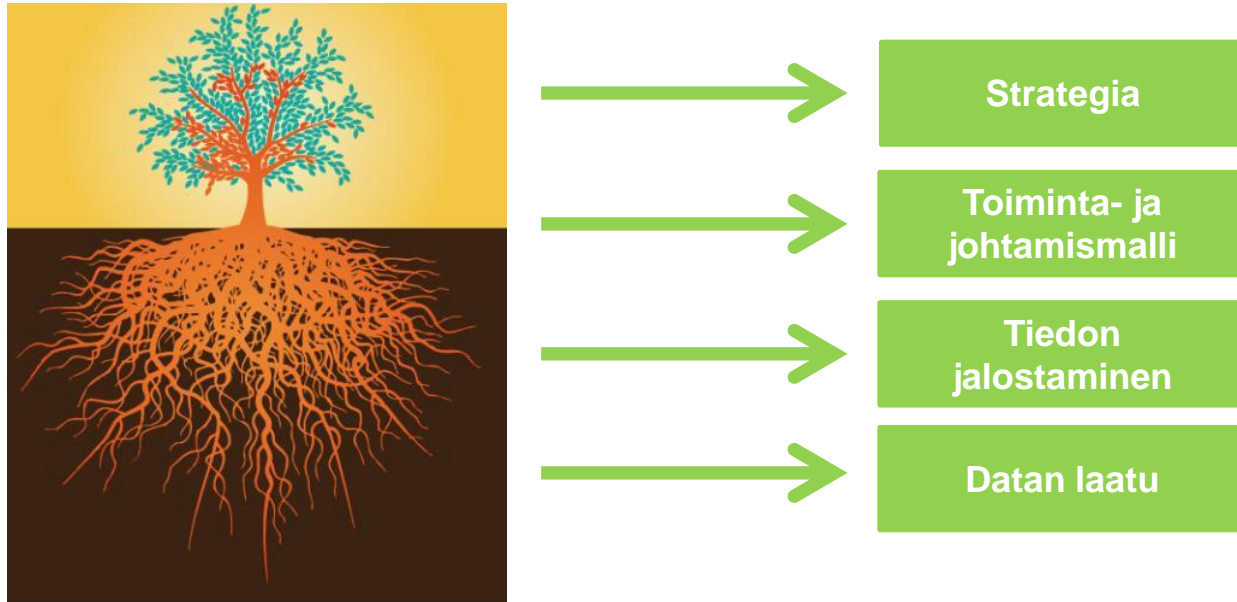
- osaaminen
- henkilöomaisuudet
- asenne
- hiljainen tieto
- koulutustaso
- kokemustausta
- henkilökohtaiset verkostot

Tieto = Päätöksenteon tuki

Väliyhteen veto

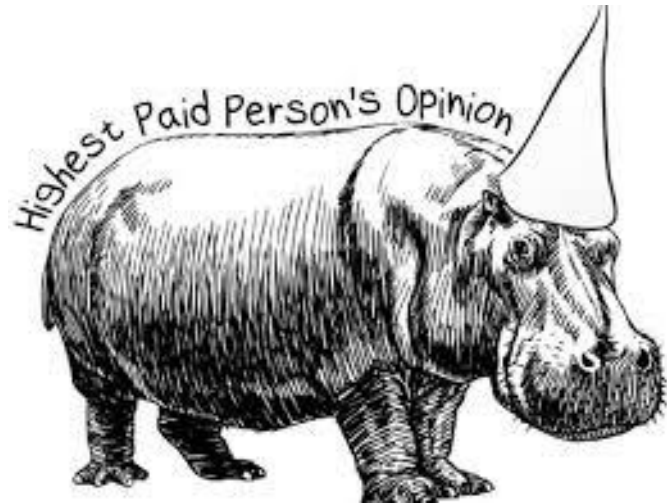
Neljän kohdan tiedolla johtamisen resepti

C: Tietojohtaminen kuuluu jokaiselle.

Mitä johtaminen sinulle tarkoittaa?

Vastauksesi määrittelee tiedon roolin

Minun ajattelussani Tietojohdaminen on sekä analytiikkaa että dialogia

(Tieto)johtaminen supistuu analytiikaksi

*"Simppeleä"; robotit ja AI hoitavat
tulevaisuudessa*

*1) Mitä olemme yhdessä tekemässä, 2) Onko meillä
tarvittavaa tietoa ja osaamista, 3) Mitä tulisi tehdä ja
kenen, ja 4) Miten arvioimme onnistumistamme?*

*(Tieto)johtaminen moniulotteisempi ja
laajempi kysymys*

Tietojohtamisen kaksi ajattelumallia

Tukifunktio ja tapa toimia

Ajattelumalli

- Tukifunktio
- Tiedon tuotanto
- Asiantuntijat

Ajattelumalli

- Sisäistetty strategia
- Tiedon hyödyntäminen
- Jokainen on tietojohtaja

D: Tietojohtamisen rooli sotessa?

Tiedolla johtaminen – uusi normaali sotessa?

Tiedolla johtaminen – sote-uudistuksen mahdollistaja

Sote-uudistus
Toivo-ohjelma

Tiedolla johtamisella tarkoitetaan ajantasaiseen ja laadukkaaseen tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Tavoitteena on, että kerätyn tiedon perusteella pystytään ennakoimaan toimenpiteiden syy-seuraussuhteita, kehittämään toimintaa ja kohdentamaan voimavaroja sinne missä niitä tarvitaan eniten.

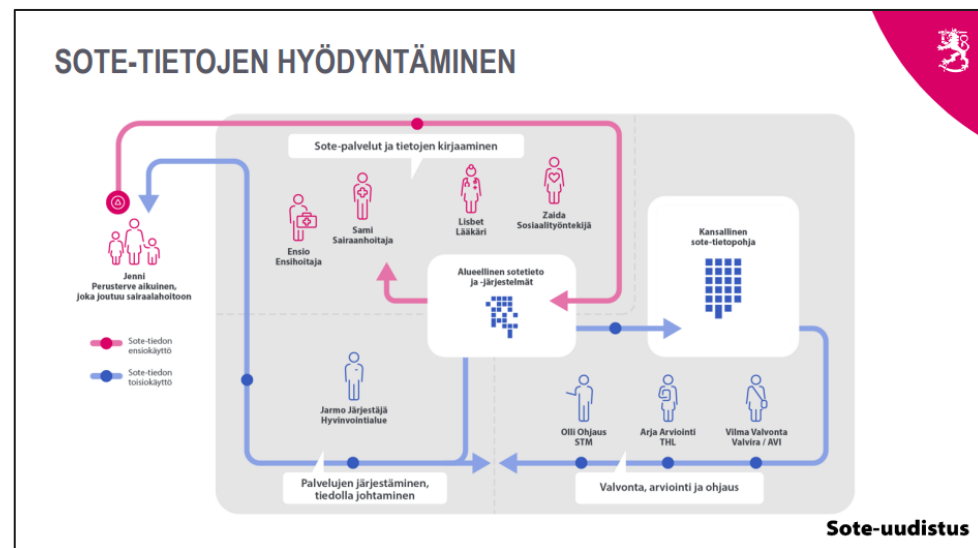
Tiedolla johtaminen on yksi sote-uudistuksen onnistumisen perusedellytyksistä. Perustettavien hyvinvointialueiden on pystyttävä toimimaan tehokkaasti ja tarjoamaan asukkaiden tarpeita vastaavia palveluja. Siksi sote-palvelujen järjestäjät tarvitsevat laadukasta ja ajantasaista tietoa alueen väestön hyvinvoinnista ja terveydestä sekä tarjottavien sote-palvelujen kustannuksista ja vaikuttavuudesta. Myös kansalliset viranomaiset tarvitsevat laadukasta ja ajantasaista tietoa ohjaukseen, arviointiin ja valvontatehtäviensä suorittamiseen.

Nykyinen sote-tietopohja ei ole riittävä tiedolla johtamisen tarpeisiin. Myös tiedon laadussa ja hyödynnettävyydessä on tunnistettu puutteita. Tietoon perustuvan päätöksenteon mahdollistamiseksi on perustettu Toivo-ohjelma.

Toivo-ohjelman myötä hyvinvointialueet ja kansalliset viranomaiset hyödyntävät samaa kansallista sote-tietopohjaa.

Lue lisää: <https://soteuudistus.fi/tiedolla-johtaminen>

Mikä tieto?

Tiede vs. käytäntö

Tuloksellisuus?

(eli tavoitteet: mitä olikaan tarkoitus tehdä?)

Sosiaalitet

Sos

Terveys

ohtaminen

stiede

gogia

zallisuus

Strateginen johtaminen

Julkinen hallinta

Tuotantotalous

Julkinen talous

Terveystaloustiede

Taloustieteet

LOGISTIIKKA

Vaikuttavuuden vuosikymmentä rakentamassa

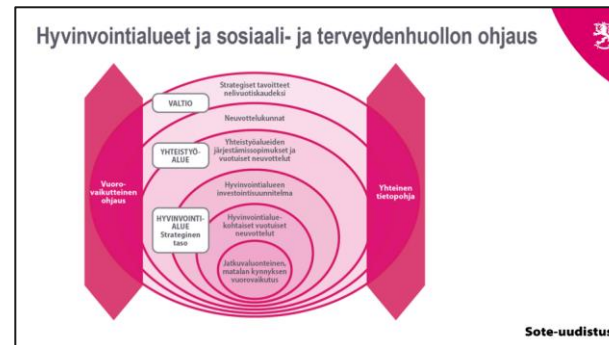
Kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon
vaikuttavuuskeskus -selvitys

Hyvinvointialueiden ohjauksen ja johtamisen hallintotieteellinen kehys

”Hallintotieteen keskeisiä tehtäviä on tutkia organisaatioiden rakenteita. Millaiset rakenteet ovat eri organisaatioiden perustehtävien kannalta tehokkaimpia, sekä millä tavoin organisaatioita hallinnoidaan ja johdetaan, jos halutaan, että asiakkaat, kansalaiset ja organisaation työntekijät ovat tyytyväisiä ja että palvelut ja tuotteet ovat laadukkaita?”

Vartola, J. (2009). Byrokrania modernin hallinnan muotona. Teoksessa Karppi Ilari & Sinervo Lotta-Maria (toim.) *Governance: uuden hallintatavan jäsentyminen*. Tampere: Tampereen yliopisto. 13-43

”Ohjaaminen”

”Johtaminen”

Lopuksi

Minun tulkintani tietojohdamisesta

1. Pohdi mistä tekijöistä (organisaation) tuloksellisuus muodostuu.
2. Yritä ymmärtää, miten edellisen pohdinnan tuloksena havaittuja asioita ja tekijöitä voidaan johtaa.
3. Mieti mitä (dataa, informaatiota tai) tietoa johtaminen edellyttää.
4. Käynnistä keskustelu siitä, mitä ko. ”tiedolla” tehdään tai tulisi tehdä, jotta tuloksellisuus paranisi.

Kiitos!

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

uef.fi